

ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ» В АСПЕКТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ

кандидат педагогічних наук, доцент
Цимбал-Слатвінська Світлана

Україна, Умань, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
ORCID ID 0000-0002-2732-5716

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/31082019/6640

ARTICLE INFO

Received: 16 June 2019
Accepted: 04 August 2019
Published: 31 August 2019

KEYWORDS

"information environment",
"educational environment",
"information-educational environment",
vocational training,
speech therapists.

ABSTRACT

The article clarifies the concept of "information-educational environment" in terms of professional training of speech therapists. The author's definition of information-educational environment based on the results of the analysis of the concepts "information environment" and "educational environment". It is a synthetic systematic formation accumulating intellectual, cultural, programmatic, organizational and technical resources and involving the use of a wide range of traditional and new information technologies and their technical means aimed to education and development.

Citation: Svitlana Tsymbal-Slatvinska. (2019) The Concept of "Information-Educational Environment" in Terms of Professional Training of Speech Therapists. *World Science*. 8(48), Vol.3. doi: 10.31435/rsglobal_ws/31082019/6640

Copyright: © 2019 Svitlana Tsymbal-Slatvinska. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Актуальність. У кінці ХХ століття людство вступило в стадію розвитку, що отримала назву постіндустріальне, або інформаційне суспільство, яке відрізняється швидким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій.

Розібратися з цими інноваціями зможуть лише ті члени суспільства, які матимуть необхідну компетентність, що дозволяє орієнтуватися в новому інформаційному просторі [6, с. 22].

Йдеться про необхідність зміни змісту освіти на основі нових можливостей освітнього середовища, зокрема інформаційно-освітнього, про оволодіння інформаційною культурою, як одного зі складників загальної культури людини.

Глобалізація суспільних процесів, стрімкі зміни інформаційно-комунікаційної інфраструктури призвели до того, що суспільство висуває нові вимоги до шляхів отримання й передачі знань, і тієї ролі, яку відіграє людина в цих процесах. Одним з актуальних напрямів реформування сучасної системи освіти є системна інтеграція інформаційних і комунікаційних технологій в освітній процес і в управління освітою. У ході реформування на перший план виходить завдання принципово нового конструювання змісту й організації навчального матеріалу, педагогічної діяльності викладача і навчальної роботи студента в інформаційно-освітньому середовищі.

У рамках вирішення цих завдань проведено дослідження, яке орієнтоване на вироблення педагогічних, методичних і технологічних основ в одну уніфіковану систему технологій і засобів інформатизації, що використовуються в усіх сферах діяльності вищого навчального закладу. Необхідні однотипні вимоги й рекомендації, які спростили б її створення

і використання, дозволили б вибудувати методологію підготовки логопедів до роботи в умовах системної і комплексної інформатизації.

Такою системою може бути інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу, що включає сукупність комп'ютерних засобів і способів їх функціонування, які використовуються для реалізації освітньої діяльності.

Аналіз. Незважаючи на те, що трактування поняття інформаційно-освітнього середовища потребує доопрацювання й уточнення, деякі питання створення та використання такого середовища порушувалися в дослідженнях (С. Атанасян, М. Башмаков, Д. Гагаріна, Я. Галета, Н. Гунько, А. Гуржій, Р. Гуревич, Р. Гурниковська, Т. Єщенко, М. Жалдак, Ю. Жук, І. Захарова, Д. Корольов, О. Кукушкіна, О. Кух, Л. Макаренко, Н. Моїсєнко, Н. Молоткова, С. Мякишев, Е. Оспеннікова, Г. Панченко, Л. Панченко, Е. Полат, Г. Путилов, М. Ростока, О. Сисоєва, І. Смирнова, В. Шевченко, В. Ясвін, С. Ясинська та ін.). Науковці вважають, що необхідна розробка теоретичних підходів і вимог для створення та використання інформаційно-освітнього середовища у вищому навчальному закладі, а також для подальшого входження такого середовища до складу загальнодержавного інформаційного освітнього простору.

Як вказує Л. Стахова, організація процесу формування професійної готовності фахівця до діяльності в умовах сучасного інформаційного середовища повинна забезпечувати спрямованість на реалізацію соціального замовлення на рівень сформованості професійно-педагогічної культури фахівця системи освіти; максимальну адаптацію і релевантність навчально-інформаційного та професійного середовища, що забезпечує активізацію процесу професійного становлення тощо [16, с. 57].

Отже, фактором формування професійної компетентності майбутніх логопедів та їх готовності до професійної діяльності є інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу, побудоване на основі засобів інформаційних та комунікаційних технологій.

Результат. Для аналізу можливостей інформаційно-освітнього середовища в підготовці фахівців розглянемо поняття середовища більш детально. Категорія «середовище» відображає ту частину буття, яка впливає на який-небудь об'єкт [12, с. 56].

Важливим є той факт, що сприйняття середовища не є пасивним спогляданням. Середовище сприймається в процесі постійної взаємодії з ним. Людина діє завжди як невід'ємна складова ситуації, в якій вона перебуває. У середовищі в цілому людиною завжди керує система зворотних зв'язків; дії індивіда допомагають йому переконатися в адекватності свого сприйняття, у відповідності або невідповідності середовища виконуваним діям. Відтак, середовище відіграє подвійну роль: по-перше, виступає джерелом інформації, яка дозволяє індивіду передбачити можливі наслідки альтернативних способів дії; по-друге, є «ареною», на якій здійснюється діяльність людини. Сприйняття середовища обов'язково і діалектично пов'язане з дією в цьому середовищі. Середовище може здійснювати для людини позитивний або депресивний вплив, закликати до дії або налаштовувати на відпочинок.

Можна зробити висновок, що середовище впливає на дії людини і визначає її активність. Беручи до уваги постулат про те, що знання студент отримує з навколишнього середовища, зокрема інформаційно-освітнього, можна розглянути питання про виділення тих характеристик цього середовища, які найбільшою мірою сприяють формуванню його готовності до професійної діяльності. Що стосується характеристик середовища як джерела інформації, то серед них виділяємо такі:

- середовище впливає на всі почуття, інформацію про середовище ми отримуємо з поєднання сприйняття всіх органів;
- середовище дає не тільки головну, але й додаткову інформацію;
- середовище містить завжди більше інформації, ніж ми здатні свідомо її зареєструвати і зрозуміти;
- середовище сприймається в тісному зв'язку з практичною діяльністю;
- будь-яке середовище має психологічні й символічні значення.

Поряд із поняттям «середовище» використовуються поняття «освітнє середовище» та «інформаційне середовище». Дослідженням категорії «інформаційне середовище» займалися М. Башмаков, Д. Гагаріна, О. Савельєва та ін. Визначення авторами поняття «інформаційне середовище» подано в таблиці 1.

Таблиця 1. Тракткування поняття «інформаційне середовище» за різними авторами

Автори	Сутність
Д. Гагаріна [2, с. 17]	певна інфраструктура всередині вищого навчального закладу, заснована на використанні можливостей сучасних ІКТ, що припускає стійке функціонування й орієнтована на досягнення нових освітніх результатів
О. Савельєва [14, с. 58]	частина інформаційного простору, найближче зовнішнє щодо індивіда інформаційне оточення, сукупність умов, у яких безпосередньо здійснюється діяльність індивіда
М. Башмаков [1]	система засобів спілкування з людським знанням, що служить як для зберігання, структурування та подання інформації, що становить зміст накопиченого знання, так і для її передачі, переробки і збагачення

З позицій користувача інформаційне середовище як штучне середовище для людини є простором для реалізації її пізнавальних, комунікаційних, творчих, інформаційних, соціально-адаптивних та інших потреб.

Для виявлення суті поняття «інформаційно-освітнє середовище», розглянемо і порівняємо поняття – «інформаційне середовище» й «інформаційний простір». Інформаційне середовище вивчається в багатьох аспектах. З них С. Мякишев виділяє такі. По-перше, як одна зі сторін діяльності, у якій людина розглядається учасником комунікаційного процесу, тобто з погляду своєї здатності уявити особисте знання в формі інформації, а сприйнявши інформацію, знову перетворювати її на своє особисте знання. По-друге, як система історично сформованих форм комунікації. По-третє, як створена всім суспільством інформаційна інфраструктура, що дозволяє здійснити комунікативну діяльність у масштабах, що відповідають рівню розвитку цього суспільства: видавництва, бібліотеки, інформаційні центри, банки даних, засоби масової інформації тощо [12, с. 60].

Головний складник інформаційного середовища – інформаційний фонд, сьогодні різноманітний як за змістовими й видовими ознаками, так і за видами носіїв інформації (книги, аудіо та відеокасети, компакт-диски, електронні видання та ін.). У зв'язку з цим розширився знанневий потенціал інформаційного середовища. Тому можна говорити про когнітивні функції цього середовища, що сприяє перетворенню інформації на індивідуальне знання користувачів.

Інформаційне середовище, його просторові, психологічні, тимчасові параметри можуть здійснювати на користувача як позитивний (інформаційний, когнітивний, орієнтувальний, стимулювальний, консолідуючий, естетичний, емоційний та ін.), так і негативний вплив (нерівноправний доступ, невиправдано високі очікування, втрата особистого спілкування та ін.). Користувач піддається певним загрозам: стреси, пов'язані з труднощами знаходження потрібної інформації за безперервного збільшення її обсягів, з неполадками в техніці, комп'ютерними вірусами, загрозою здоров'ю за багатогодинного користування комп'ютером, з проблемами комунікації в інформаційній службі тощо [12, с. 62].

Інформаційний простір, у якому перебуває людина, не рівнозначний інформаційному середовищу: існуючи в одному і тому ж інформаційному просторі, індивід може переходити з одного інформаційного середовища в інше, наприклад, під час зміни професії, роду занять, захоплення, переходу на новий щабель навчання. Усі ці переходи здійснюються в рамках єдиного інформаційного простору. Людина може одночасно перебувати в різних інформаційних середовищах, наприклад, в інформаційному середовищі вищого навчального закладу. І хоча ці середовища іноді різноманітні, індивідом вони сприймаються як щось єдине. Якщо інформаційний простір утворюється в результаті життєдіяльності всього людства і досить консервативний до змін, то інформаційне середовище створюється зусиллями окремої групи людей [12, с. 63].

Основні цілі побудови як єдиного інформаційного простору, так і інформаційного середовища в освіті пов'язані з наданням принципово нових можливостей для пізнавальної творчої діяльності людини. Це може бути досягнуто завдяки сучасному інформаційному й технічному оснащенню основних видів діяльності в освіті: навчальної, педагогічної, науково-дослідної, організаційно-управлінської, експертної та ін.

Другий складник поняття «інформаційно-освітнє середовище» – освітнє середовище – поняття більш вузьке. Як показує аналіз досліджень з цього питання, існує цілий ряд авторських трактувань, що визначають специфіку освітнього середовища (І. Захарова, А. Каташов, Н. Лобач, В. Ясвін та ін.).

Таблиця 2. Тракткування поняття «освітнє середовище» за різними авторами

Автори	Сутність
Н. Лобач [9, с.44]	сукупність організаційно-педагогічних умов і факторів, система впливів і умов; засіб навчання, що сприяє формуванню мотивації студентів до саморозвитку, самоосвіти та є необхідним для професійного становлення майбутнього фахівця
І. Захарова [6, с.26]	сукупність можливостей для розвитку особистості, а також для прояву і розвитку її здібностей і особистісних потенціалів; засіб самонавчання та саморозвитку, предмет проектування й моделювання
А. Каташов [7, с.8]	сукупність духовно матеріальних умов функціонування закладу освіти, що забезпечують саморозвиток вільної й активної особистості, реалізацію її творчого потенціалу. Освітнє середовище, на думку цього автора, виступає функціональним і просторовим об'єднанням суб'єктів освіти, між якими встановлюються тісні різнопланові групові взаємозв'язки
В. Ясвін [18, с.14]	система впливів і умов формування особистості за заданим взірцем, а також можливостей для її розвитку, що є в соціальному і просторово-предметному оточенні

У західній термінології (J. Dennis [22], E. Kirkland [19], U. Knolker [20], S. Larsen [21]) середовище навчання, засноване на теорії і на практиці класичної і дистанційної освіти, а також на активному використанні мультимедіа технології як провідної технології подання інформації у формі, найбільш зручної для сприйняття людиною, отримало назву «середовище знань» (knowledge media).

Отже, для поняття «освітнє середовище» в сучасній педагогічній науці використовуються різні тлумачення, але загальною ознакою служить уявлення про освітнє середовище як про систему впливів, умов, можливостей формування й розвитку особистості. У визначеннях авторів основними характеристиками освітнього середовища зазначені і локальність, адресність конкретним суб'єктам освітнього процесу, і відкритість зовнішнім впливам. Освітнє середовище в такому розумінні інтегрується з тими новими можливостями, які дає використання ІКТ.

Поняття «освітнє середовище» також відображає взаємозв'язок умов, що забезпечують розвиток людини. У цьому випадку передбачається її присутність в середовищі, взаємовплив, взаємодія оточення з суб'єктом.

Однак освітнє середовище – поняття більш багатогранне. Цілісність освітнього середовища розуміється як реалізація комплексної мети навчання і виховання на рівні безперервної освіти. Таким чином, освітнє середовище виступає не тільки як умова, але й як засіб навчання.

Загальним результатом цих досліджень стали множинні визначення тлумачення поняття «освітнє середовище», типологічними ознаками якого є:

1) освітнє середовище будь-якого рівня є складним об'єктом системної природи, тобто спирається на сукупність елементів, що перебувають у динамічній взаємодії;

2) цілісність освітнього середовища є умовою системного ефекту його впливу, що розуміється як можливість одночасного досягнення комплексних цілей навчання, виховання і розвитку на рівні неперервної освіти;

3) освітнє середовище існує як певна соціальна і культурна спільність, що забезпечує сукупність людських взаємин у контексті широкого процесу соціалізації людини у світі, і навпаки, процес адаптації людини в навколишньому світі може бути істотно ампліфікованим за рахунок включення її в освітнє середовище;

4) освітнє середовище має широкий спектр модальностей, способів впливу на людину і взаємодії між людьми; залежно від ситуації можуть формуватися значні розбіжності особистісних та індивідуальних якостей;

5) освітнє середовище може забезпечувати розвиток як позитивних, так і негативних характеристик, вектор особистісного розвитку визначається не тільки цільовими установками освітнього процесу, а й його ситуативною реалізацією;

6) освітнє середовище виступає не тільки як умова, але як зміст і засіб навчання і виховання;

7) освітнє середовище є процесом діалектичної взаємодії соціальних, просторово-предметних і психолого-дидактичних компонентів, що утворюють систему координат провідних умов, впливів і педагогічних цілей;

8) освітнє середовище утворює субстрат індивідуалізованої діяльності, що забезпечує перехід від вирішення навчальних завдань і ситуацій до самовизначення в складних життєвих проблемах [5, с. 22].

Окремим питанням є співвідношення між поняттям «освітнє середовище» і близькими за змістом поняття «освітній простір» тощо. Загальним у їх інтерпретації є те, що під ними маються на увазі системні сукупності, які забезпечують організацію педагогічного процесу, проте відмінності між цими поняттями не менш значущі.

Як відзначають В. Лискова, Е. Ракітіна, «простір» і «середовище» не є синонімічними поняттями. Найбільш узагальнене уявлення про простір пов'язане з порядком розташування (взаємним розташуванням) одночасно співіснуючих об'єктів. Говорячи про простір, дослідники мають на увазі набір умов, пов'язаних між собою, які можуть впливати на людину. У самому понятті простору не мається на увазі включеність у нього людини – простір може існувати і незалежно від неї [14, с. 54].

Освітній простір вищого навчального закладу можна уявити у вигляді структури, в якій взаємопов'язані і співвідносяться між собою окремі види: інформаційний освітній простір, культурно-освітній простір, простір теоретичної освіти, простір практичної освіти, науково-дослідний простір.

Під освітнім середовищем розумітимемо функціонування конкретного вищого навчального закладу із сукупністю матеріальних чинників, просторово-предметних факторів, соціальних компонентів, міжособистісних стосунків, які доповнюють, збагачують один одного і впливають на кожного суб'єкта освітнього середовища, а люди організують, створюють освітнє середовище, здійснюють на нього певний вплив.

Загальним у визначеннях «інформаційного середовища» та «освітнього середовища» є уявлення про середовище як про систему впливів, умов, можливостей, складників формування й розвитку особистості студента, що потребує їх узгодження у понятті «інформаційно-освітнє середовище».

На думку Р. Гурниковської, видається не зовсім обґрунтованим сам термін, оскільки подібний словотвір передбачає поєднання двох функцій: інформаційної та освітньої, в той час як освітня функція ширша за інформаційну і включає в себе останню. Більш виправданим може бути термін «інформаційне освітнє середовище», тобто освітнє середовище, що базується на широкому використанні інформаційних технологій [5, с. 24].

Крім того, як вважає І. Захарова, додатковим аргументом на користь такого уточнення може бути те, що поняття виникають із реальної діяльності, а на практиці фактично йдуть від створення інформаційних (і комунікаційних) технологій до їхньої системної інтеграції в існуючі освітні середовища, формуючи тим самим інформаційні освітні середовища [6, с. 28].

Узагальнюючи, можна сказати, що інформаційно-освітнє середовище надає суб'єктам освітнього процесу додаткову інформаційну інфраструктуру, що дозволяє здійснювати освітній процес як у ході комунікативної діяльності, так і на основі саморозвитку. За цим терміном акцент робиться на інформаційному характері середовища, який передбачає нові технології роботи з інформацією, що визначають, у свою чергу, основу взаємодії парадигми «людина-комп'ютер».

Дослідження термінологічного апарату, який розкриває поняття «інформаційно-освітнє середовище», здійснювали науковці (А. Андреєва, С. Атанасян, Д. Гагаріна, Р. Гуревич, Т. Єщенко, І. Захарова, С. Зелінський, Ю. Караван, О. Кух, С. Ляшенко, Л. Макаренко, Н. Моїсеєнко, О. Моргулець, В. Рахманов, О. Савельєва, О. Соколюк, Н. Тверезовська, Л. Тюптя, І. Шахіна та ін.). Визначення ними поняття «інформаційно-освітнє середовище» подано у таблиці 3.

Таблиця 3. Трактатування поняття «інформаційно-освітнє середовище» за різними авторами

Автори	Сутність
В. Рахманов [13, с. 61]	територіально і рівнево розподілена конструкція освоєння інформаційно-освітнього простору, метою якої є створення умов, що сприяють виникненню й розвитку процесів освітньо-мережевої взаємодії між об'єктами та суб'єктами середовища, а також формуванню активності об'єктів, спонуканню освітніх та соціальних ініціатив для розвитку компетентностей як суспільно й особистісно значущої цінності.
Р. Гуревич [4, с. 94]	сукупність технічних і програмних засобів зберігання, обробки і передачі інформації, а також політичні, економічні і культурні умови реалізації процесів інформатизації.
Н. Тверезовська [17, с. 196]	певним чином пов'язані між собою освітні елементи, що перебувають в умовах інформаційного обміну, який організований спеціальними програмними засобами.
О. Моргулець [11, с. 114]	система інформаційних освітніх ресурсів та інформаційно-комунікативних технологій, яка забезпечує взаємозв'язок учасників освітнього процесу і спрямована на досягнення максимальної якості підготовки фахівців
Л. Макаренко [10, с. 113]	системно організована сукупність інформаційного, технічного, навчально-методичного забезпечення, нерозривно пов'язана з людиною як суб'єктом освітнього процесу; єдиний інформаційно-освітній простір, побудований за допомогою інтеграції інформації на традиційних та електронних носіях, інформаційних і комунікаційних технологіях, включає електронні бібліотеки, розподілені бази даних, навчально-методичні комплекси і розширений апарат дидактичних засобів. Способи взаємодії людини з середовищем визначаються структурою середовища і діями викладача, що виділяє з середовища ті або інші елементи та ініціює взаємодію студента з ними
Р. Гуревич [3, с. 49]	педагогічна система, що об'єднує інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, засоби управління навчальним процесом, педагогічні прийоми, методи і технології, спрямовані на формування інтелектуально розвиненої соціально значущої творчої особистості, що володіє необхідним рівнем професійних знань, умінь і навичок. Інформаційне освітнє середовище створюється відповідно до найважливіших соціально-педагогічних цілей сучасної освіти: формування й розвиток здібностей особистості, потрібних їй самій і суспільству; включення соціально-ціннісної активності особистості; забезпечення можливостей для ефективного самонавчання і самоосвіти
О. Соколюк [15, с. 264]	інтегральний системний засіб підвищення ефективності освітнього процесу (через взаємозв'язок наукової, профорієнтаційної, виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивної робіт, організацію навчально-виробничої діяльності, роботи ректорату, вченої та науково-методичної рад, психологічної служби, юрисконсульта, бібліотеки, адміністративно-господарської діяльності тощо) за допомогою сукупності засобів передачі інформації
О. Кух [8, с. 140]	система доступних користувачеві джерел інформації, способів і засобів її привласнення, а також умов інформаційної взаємодії суб'єкта з цими джерелами
О. Савельєва [14, с. 63]	системно організована сукупність засобів передачі даних та інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного і організаційно-методичного забезпечення, орієнтованих на задоволення освітніх потреб користувачів
І. Захарова [6, с. 15]	система, яка акумулює не тільки програмно-методичні, організаційні та технічні ресурси, а й інтелектуальний, культурний потенціал вищих навчальних закладів, змістовий і діяльнісний компоненти, самих учнів і педагогів; керуючими елементами цієї системи є цільові установки суспільства, тих, кого навчають, і педагогів
Д. Гагаріна [2, с. 5]	певна інфраструктура всередині вищого навчального закладу, заснована на використанні можливостей сучасних ІКТ, яка передбачає стійке функціонування й орієнтована на досягнення нових освітніх результатів.

Аналіз визначень інформаційно-освітнього середовища дозволяє зробити висновок, що науковці розуміють його як сукупність різних підсистем: інформаційних, технічних та навчально-методичних, які забезпечують освітній процес (наявність системи засобів «спілкування» з загальною людською культурою, наявність системи самостійних робіт щодо роботи з інформацією), а також учасників освітнього процесу (наявність інтенсивних зв'язків між учасниками навчального процесу). В основі механізму саморегулювання навчального процесу в середовищі лежить прямий і зворотний зв'язок у системі «викладач – інформаційно-освітнє середовище – студент».

У цій логіці використовуватимемо як робоче таке визначення інформаційно-освітнього середовища – це синтетичне, системне утворення, що акумулює інтелектуальні, культурні, програмно-методичні, організаційні і технічні ресурси та передбачає застосування широкого спектру традиційних і нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, що використовуються для досягнення реалізації цілей освіти, виховання і розвитку.

У більш вузькому розумінні інформаційно-освітнє середовище розглядається як комплекс компонентів, який забезпечує системну інтеграцію нових інформаційних і комунікаційних технологій у процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців та їх готовності до професійної діяльності.

З огляду на всі вищенаведені підходи в рамках нашого дослідження під професійною підготовкою майбутніх логопедів в інформаційно-освітньому середовищі вищих навчальних закладів розумітимемо цілісну систему, яка задовольняє потреби в інформаційних послугах і сервісі у сфері логопедичної освіти, проведенні наукових досліджень, організаційного управління та обслуговування інфраструктури вищого навчального закладу, що забезпечують набуття студентами теоретичних знань і практичних умінь, особистісних якостей і соціального досвіду, здатності до вирішення професійних завдань (діагностичних, методичних, психологічних, корекційних, соціальних тощо), спрямованих на виправлення мовленнєвих порушень у дітей через сукупність апаратних, програмних і технічних засобів, інформаційних і обчислювальних ресурсів, організаційного, методичного та правового забезпечення.

Висновки. За результатами аналізу термінів «інформаційне середовище» та «освітнє середовище» уточнити поняття «інформаційно-освітнє середовище». Під поняттям «інформаційно-освітнє середовище» розумітимемо синтетичне, системне утворення, що акумулює інтелектуальні, культурні, програмно-методичні, організаційні і технічні ресурси та передбачає застосування широкого спектру традиційних і нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, що використовуються для досягнення реалізації цілей освіти, виховання і розвитку. Професійну підготовку майбутніх логопедів в інформаційно-освітньому середовищі вищих навчальних закладів потрактуємо як цілісну систему, яка задовольняє потреби в інформаційних послугах і сервісі у сфері логопедичної освіти, проведенні наукових досліджень, організаційного управління та обслуговування інфраструктури вищого навчального закладу, що забезпечують набуття студентами теоретичних знань і практичних умінь, особистісних якостей і соціального досвіду, здатності до вирішення професійних завдань (діагностичних, методичних, психологічних, корекційних, соціальних тощо), спрямованих на виправлення мовленнєвих порушень у дітей через сукупність апаратних, програмних і технічних засобів, інформаційних і обчислювальних ресурсів, організаційного, методичного та правового забезпечення.

Якщо з наведених вище визначень і пояснень можна отримати хоча б приблизне уявлення про сутність інформаційно-освітнього середовища, то для виявлення його раціональної компонентної структури, переліку можливостей, галузей доцільного використання, специфіки побудови і функціонування існує потреба детального вивчення наявного доробку в означеній педагогічній сфері.

ЛІТЕРАТУРИ

1. Башмаков М. Информационная среда обучения. Санкт-Петербург. 1997: 400.
2. Гагарина Д. А. Высокоразвитая информационно-образовательная среда вуза как средство формирования гуманитарной составляющей высшего профессионального образования (на примере курса отечественной истории): дис. канд. пед. наук. Пермь, 2009: 235.
3. Гуревич Р. С., Гордійчук Г. Б., Коношевський Л. Л. та ін. Освітнє середовище для підготовки майбутніх педагогів засобами ІКТ. Вінниця. 2011: 348.
4. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід. Вінниця. 2012: 348.

5. Гурниковская Р. Ю. Информационно-образовательная среда общенаучной подготовки студентов гуманитарных специальностей: дис. канд. пед. наук. Ростов-на-Дону. 2006: 196.
6. Захарова И. Г. Формирование информационной образовательной среды высшего учебного заведения: дис. д-ра пед. наук. Тюмень. 2003: 399.
7. Каташов А. І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею: автореф. дис. канд. пед. наук. Луганськ. 2001: 20.
8. Кух О. М., Кух А. М. Інформаційно-освітнє середовище в системі методичної підготовки майбутнього вчителя фізики. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. 2016. (22): 140–143.
9. Лобач Н. Освітнє середовище як засіб формування інформаційно-аналітичної компетентності студентів. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. 2014. (5): 42–46.
10. Макаренко Л. Л. Роль інформаційно-освітнього середовища в процесі формування інформаційної культури. Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2012. (107): 102–117.
11. Моргулець О. Б., Грицаєнко Л. М. Інформаційно-освітнє середовище у системі забезпечення якості освітньої діяльності ВНЗ. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. (9): 113–116.
12. Мякишев С. Л. Информационно-образовательная среда вуза как фактор формирования профессиональной компетентности будущих педагогов: дис. канд. пед. наук. Киров. 2007: 167.
13. Рахманов В. О. Застосування освітньо-інформаційного середовища у навчальному процесі вищого навчального закладу. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2014. (2): 60–67.
14. Савельева О. А. Развитие информационной и коммуникативной компетентностей в системе информационной подготовки студентов-психологов на основе информационно-образовательной среды: дис. канд. пед. наук. Красноярск. 2004: 136.
15. Соколюк О. Генеза поняття «інформаційно-освітнє середовище» – сучасний погляд. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. 2016. (5): 260–267.
16. Стахова Л. Л. Проектирование методической системы развития профессиональной компетентности учителя-логопеда дошкольного образовательного учреждения в условиях профессиональной среды: дис. канд. пед. наук. Тамбов. 2010: 195.
17. Тверезовська Н. Т., Касаткін Д. Ю. Інформаційно-освітнє середовище навчання: історія виникнення, класифікація та функції. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. 2011. (3): 190–196.
18. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. Москва. 2001: 365.
19. Kirkland E. R. Writing to read: A computer-based, Language Experience Writing and Reading System. Western Regional Reading Conference of the International Reading Assosiation. Nevada. 1984: 1–26.
20. Knolker U. Psychosomatik der Bauchshmerzen. MMW, Munchener medizinische Wochenschrift. 1987. (129, 31): 566–570.
21. Larsen S. Influence of the new technology on the school and on its general educational functions. Plowdiv. 1986: 358.
22. Law J., Dennis J., Charlton J. Speech and language therapy interventions for children with primary speech and/or language disorders. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2017. (1): 1–21.